

Plejeplan for - Fredningen Katrinebjerg Enge og Nybølle Å 2021-2026

Del I - Redegørelse

**Egedal
Kommune**

**Høje-Taastrup
Kommune**

Plejeplan for Fredningen Kathrinebjerg Enge og Nybølle Å. Del II - Plejeplaner.

Feltarbejde og fotos: Anders N. Michaelsen og Johanne Bak

Tekst: Johanne Bak, Laura E. Beck og Anders N. Michaelsen

Fotos © Natur360

Vedtaget på udvalgmøde i Egedal Kommune den 5. maj 2021 og i Høje-Taastrup Kommune den 4. maj 2021.

Del I - Redegørelse

Omhandler fredningen, de lovområder fredningen er omfattet af samt beskrivelser af områdets naturværdier og anvendelse.

Del II - Plejeplaner

Indeholder en gennemgang af de plejemetoder der anbefales samt beskrivelse af det enkelte delområde med en gennemgang af områdets målsætninger og prioriteringer. Derudover gennemgås et områdes konkrete trusler og plejetiltag.

Natur360 Ivs
Marielundvej 32 C
2720 Herlev
www.natur360.dk

Indhold

1. Redegørelse	3
1.1 Områdets beliggenhed	3
1.2 Plejeplanens formål og baggrund	3
1.3 Plejeplanens principper	4
2. Administrativ status	5
2.1 Myndigheder og ejere	5
2.2 Fredningskendelsen	6
3. Andre lovområder	7
3.1. Naturbeskyttelsesloven	7
3.1.1. Naturtyper omfattet af lovens § 3	7
3.1.2. Naturbeskyttelseslovens adgangsbestemmelser	8
3.1.3. Søbeskyttelseslinje	8
3.1.4. Skovbyggelinje	9
3.2 Miljømålsloven og Habitatdirektivet	10
3.2.1 Natura2000	10
3.2.2 Bilag IV-arter	12
3.3 Planloven	13
3.4 Skovloven	14
3.5 Andre arealudpegninger	15
3.6 Museumsloven	15
3.7 Indsatsplan for bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo	16
4. Områdets naturværdier og udnyttelse	17
4.1 Geologi og landskab	17
4.2 Arkæologi og kulturhistorie	18
4.3 Biologi	19
4.4 Erhvervsmæssige interesser	22
4.5 Rekreativ udnyttelse	22
4.6 Hittidig pleje og drift	23
5. Referencer	24
Bilag 1. Fredningsbestemmelserne	26
Bilag 2. Ordforklaring	31

Plejeplan for Fredningen Kathrinebjerg Enge og Nybølle Å

Kortbilag 1: Matrikelkort	32
Kortbilag 2: Lodsejeroversigt.....	33
Kortbilag 3: Beskyttede naturtyper	34
Kortbilag 4: Kortlægning af terrestriske habitatnaturtyper	37

1. Redegørelse

Denne plejeplan omfatter fredningen "Kathrinebjerg Enge og Nybølle Å" af 25. september 2014.

Redegørelsesdelen omfatter en gennemgang af de lovområder fredningen er omfattet af, samt beskrivelser af fredningens naturværdier og anvendelse.

1.1 Områdets beliggenhed

Fredningen "Kathrinebjerg Enge og Nybølle Å" er et større mose- og engområde beliggende langs Nybølle Å og Hove Å i Høje-Taastrup og Egedal Kommune, omtrent midt mellem Sengeløse, Herringløse og Ledøje.

Kort 1. Fredningens afgrænsning i Egedal og Høje-Taastrup Kommune.

1.2 Plejeplanens formål og baggrund

Egedal Kommune og Høje Taastrup Kommune skal i samarbejde udarbejde en plejeplan. Plejeplanen er et forvaltningsredskab, der skal indeholde en beskrivelse af den naturtilstand, der ønskes opretholdt eller genskabt. Derudover skal plejeplanen indeholde beskrivelser af de foranstaltninger, der sigter mod opnåelse af fredningens formål og kommer til at angive rammerne for de naturplejetiltag, der skal sikre, at fredningens formål opnås.

Ifølge fredningsbestemmelsen (§ 5 stk. 1) skal den første plejeplan gælde for højst 5 år og derefter for 10 år ad gangen.

Den overordnede målsætning for plejeplanen er, at der udvikles, genskabes og sikres et alsidigt plante – og dyreliv med en mosaik af forskellige naturtyper fra de lysåbne habitatnaturtyper som tidvis våd eng og

rigkær, til vådområder med pilekrat og naturskov. Derudover skal plejeplanen medvirke til at sikre gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som er omfattet af Natura 2000 beskyttelse (kun relevant for arealer beliggende i Høje-Taastrup Kommune).

Formålet med plejeplanen for det fredede område er at sikre en langsigtet forvaltning, der bevarer og udvikler de værdier, som området indeholder og er fredet for at bevare. I plejeplanen beskrives de metoder, der kan styre naturens udvikling mod et ønsket mål.

Figur 1. Området syd for Hove Å, hvor åen løber fra Vasby Mose og under Tostholmvej

1.3 Plejeplanens principper

Plejeplanen bygger på følgende principper:

- Plejeplanens fokus er at sikre og udvikle de biologiske værdier i området
- Plejeplanen må ikke være i strid med Natura2000-handleplanen for Vasby Mose og Sengeløse Mose
- Plejen skal tage udgangspunkt i eksisterende forhold og sigte mod en mosaik af naturtyper og et varieret dyre- og planteliv
- Plejeindgreb - både førstegangspleje og kontinuert pleje - skal tage størst muligt hensyn til eksisterende dyre- og planteliv
- Plejeplanen udstikker rammerne for plejen
- Plejen skal understøtte de landskabelige værdier og udsigter
- Plejeplanen må ikke være i strid med fredningen

Plejeplanen tager udgangspunkt i en opdeling i delområder baseret på gennemskærende veje og matrikler. Valg af plejemetoder på de enkelte delområder er tilpasset jordbunden og vegetationen, samt områdets eksisterende og potentielle naturværdier. Ved afgræsning er valg af dyrearter samt græsningsperioder af væsentlig betydning for opnåelsen af fredningens formål.

For at kunne målrette plejeplanen, beskrives de eksisterende og potentielle naturværdier i områderne. Desuden vurderes og beskrives evt. trusler, i form af fx tilgroning, eutrofiering, uhensigtsmæssig hydrologi eller invasive arter for et område eller en naturtype. Dette gøres ud fra feltbesøg i forbindelse med udarbejdelse af denne plejeplan, eksisterende §3 naturbeskyttelsesdata, samt ud fra de kilder, der fremgår af referencelisten.

Plejeplanen er et forvaltningsredskab, der skal leve op til fredningens formål. Detaljerne omkring konkrete naturplejetiltag gennemføres i dialog med den enkelte lodsejer forud for gennemførelsen.

2. Administrativ status

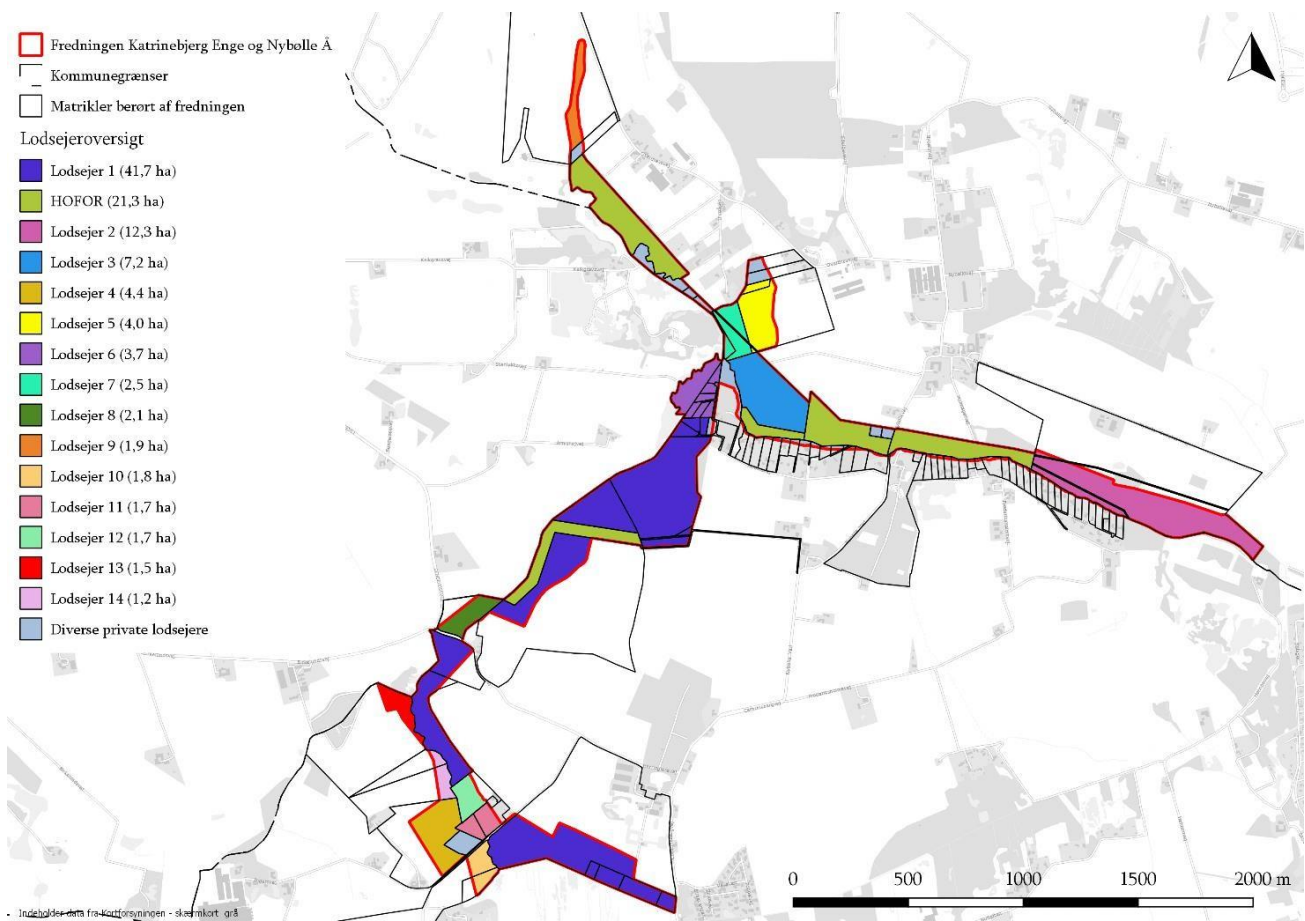
2.1 Myndigheder og ejere

Den eksisterende fredning af d. 25. september 2014 af Kathrinebjerg Enge og Nybølle Å er et område på 115 ha og består langt overvejende af naturarealer eller tidligere dyrkede arealer.

Pleje- og tilsynsmyndighederne er Egedal Kommune og Høje Taastrup Kommune.

Den sydligste del af fredningen beliggende i Høje-Taastrup Kommune ligger indenfor Natura 2000-område nr. 140 og Habitatområde H124 - Vasby Mose og Sengeløse Mose.

Inden for det fredede område er der i alt 116 matrikler med 66 lodsejere. HOFOR forsyning ejer godt 21 ha. Øvrige store jordbesiddere er private ejere.

Kort 2. Oversigt over fordelingen af lodsejere indenfor fredningen. Det angivne areal beskriver den andel af lodsejerens områder der ligger indenfor fredningen.

2.2. Fredningskendelsen

Katrinebjerg Enge og Nybølle Å har hver især været fredet med en "status quo"-fredning siden 1968.

Ved en revision, samling og udvidelse af de to fredninger med arealer, der ikke tidligere har været fredet, blev der skabt et sammenhængende forløb langs åerne og der blev derved etableret en samlet korridor af naturområder med levesteder og spredningsmuligheder for dyr og planter, der knyttes sammen med de øvrige fredede moseområder på Vestegnen (jf. Fredningskendelsen). Herunder er uddrag af fredningskendelsen. Hele kendelsen kan findes bagerst i denne del – bilag 1.

Fredningens formål er (§ 1):

1. at beskytte og forbedre områdets biologiske diversitet og landskabelige værdier.
2. at sikre området som biologisk spredningskorridor med en mosaik af forskellige naturtyper langs Nybølle Å og Hove Å.
3. at medvirke til at sikre, at naturtyper og arter, som er omfattet af Natura 2000-beskyttelse, har en gunstig bevaringsstatus
4. at skabe grundlag for naturpleje og gennem plejeindsatsen udvikle områdets biologiske værdier

Tilstandsændringer (§ 2):

Inden for det fredede område gælder en række generelle bestemmelser:

1. Der må ikke foretages ændringer i terræn, vandstand eller vegetationsforhold
2. Der må ikke opføres bygninger eller etableres andre anlæg, såsom master, vindmøller, transformerstationer og lignende.
3. Der må ikke ske træfældning, buskrydning, hegning, jordbearbejdning, tilsåning, nyplantning, deponering eller afbrænding
4. Der må ikke gødskes, anvendes sprøjtemidler eller fodres andefugle
5. Der må ikke opsættes skilte uden godkendelse af tilsynsmyndigheden

Plejeplanen kan dog indeholde bestemmelser om tilstandsændringer og andre foranstaltninger, der skønnes nødvendige til at forbedre forholdene for dyre- og plantelivet, så der skabes et mosaiklandskab med forskellige naturtyper eller som er nødvendige for at opretholde eller forbedre den biologiske artsdiversitet.

Derudover skal ejere og brugere af landbrugsjorder efter § 5, stk. 1, i lov om drift af landbrugsjorder, uanset punkt 3, holde disse fri for opvækst af træer og buske.

Dispensation (§ 8):

Ønskes der foretaget ændringer og tiltag, som ikke er beskrevet i plejeplanen, skal der søges om dispensation fra Fredningsnævnet. Dispensation kan kun opnås såfremt det ansøgte ikke strider mod fredningens formål (jf. naturbeskyttelseslovens § 50 stk. 1).

Naturpleje skal medvirke til, at fredningens formål sikres. I fredningens § 5 om naturpleje, henvises til Miljøministeriets gældende bekendtgørelse nr. 924 af 27/06/2016 om pleje af fredede arealer og tilsyn. Bekendtgørelsen indeholder bestemmelser om, at kommunalbestyrelsen har adgang og ret til at gennemføre plejeforanstaltninger på privatejede, fredede arealer.

Inden plejemyndigheden gennemfører plejeforanstaltninger, skal ejer og bruger dog underrettes om disse og om, at ejer eller bruger selv kan foretage de pågældende plejeforanstaltninger inden for en nærmere angiven frist (jf. BEK nr. 924 af 27/06/2016 § 1 stk. 4).

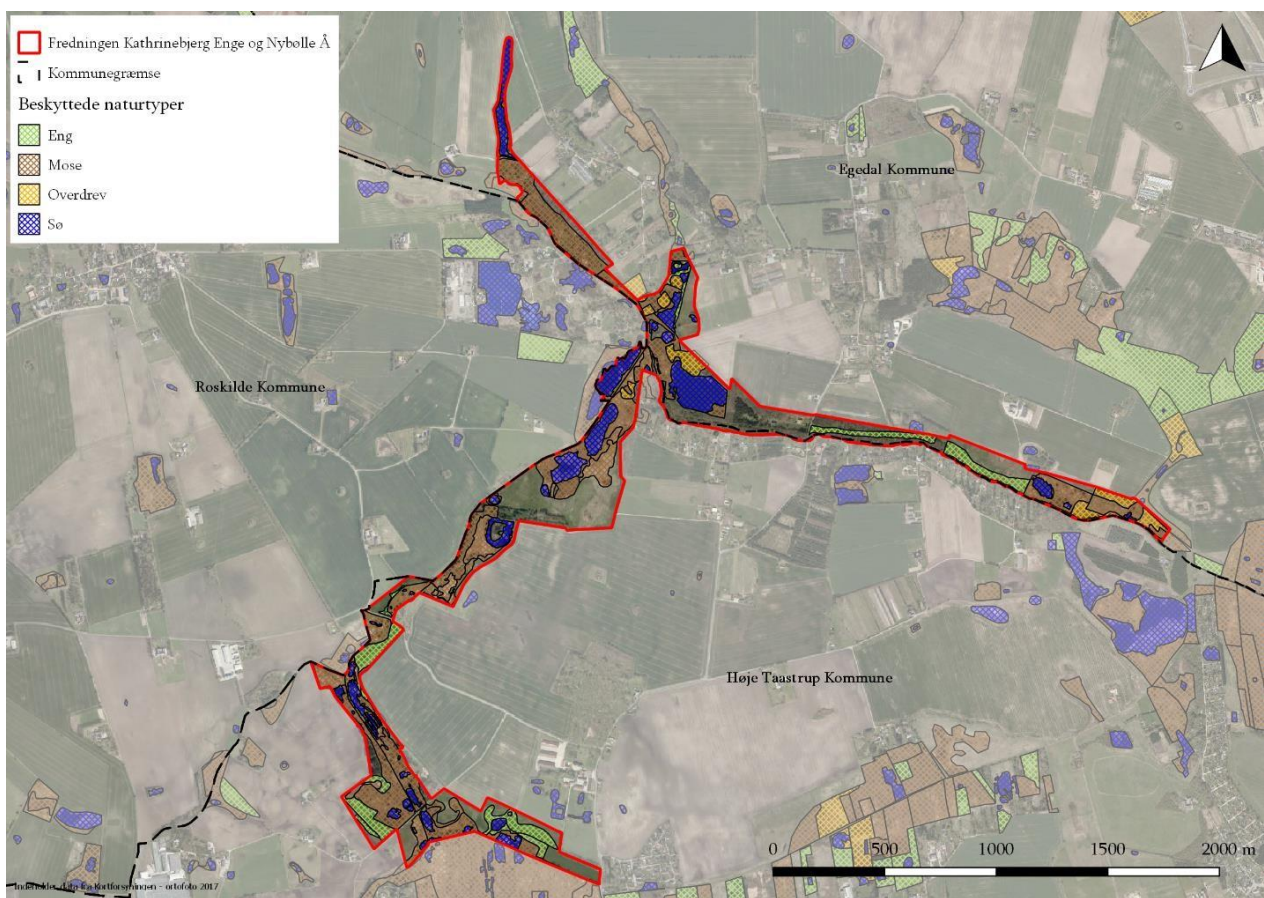
3. Andre lovområder

3.1. Naturbeskyttelsesloven

3.1.1. Naturtyper omfattet af lovens § 3

På arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (beskyttede naturtyper), er der generelt forbud mod tilstandsændringer. Det gælder også foranstaltninger, der foretages uden for § 3 beskyttede arealer, men som påvirker ind i §3-området.

Omkring 2/3 del af fredningen (ca. 74 ha) består af de beskyttede naturtyper mose, fersk eng, sø og biologisk overdrev, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Den vejledende registrering er vist på Kort 3 og Kortbilag 3.

Kort 3. Beskyttede naturtyper (§3 arealer).

Af det samlede areal, der er beskyttet under naturbeskyttelseslovens § 3, er:

- 43,2 ha moser
- 4,5 ha biologisk overdrev
- 10,1 ha ferske enge
- 16,5 ha søer og vandhuller

På arealer omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3, er der generelt forbud mod ændring i arealets tilstand. § 3-beskyttelsen indebærer, at man eksempelvis ikke må beplante, gødskede eller opdyrke en § 3-eng uden forudgående dispensation fra § 3-myndigheden, dvs. kommunen. Et areal, der er

omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, er dog ikke beskyttet mod naturlig tilgroning. På arealer med landbrugspligt skal rydningspligten overholdes af lodsejer jf. Bekendtgørelse nr. 1236 af 24. juni 2017.

Hovedparten af de knap 41 resterende ha, der ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, udgøres af tidligere agerjord, kulturgræsmarker, tilplantninger eller beboelse og havelignede arealer.

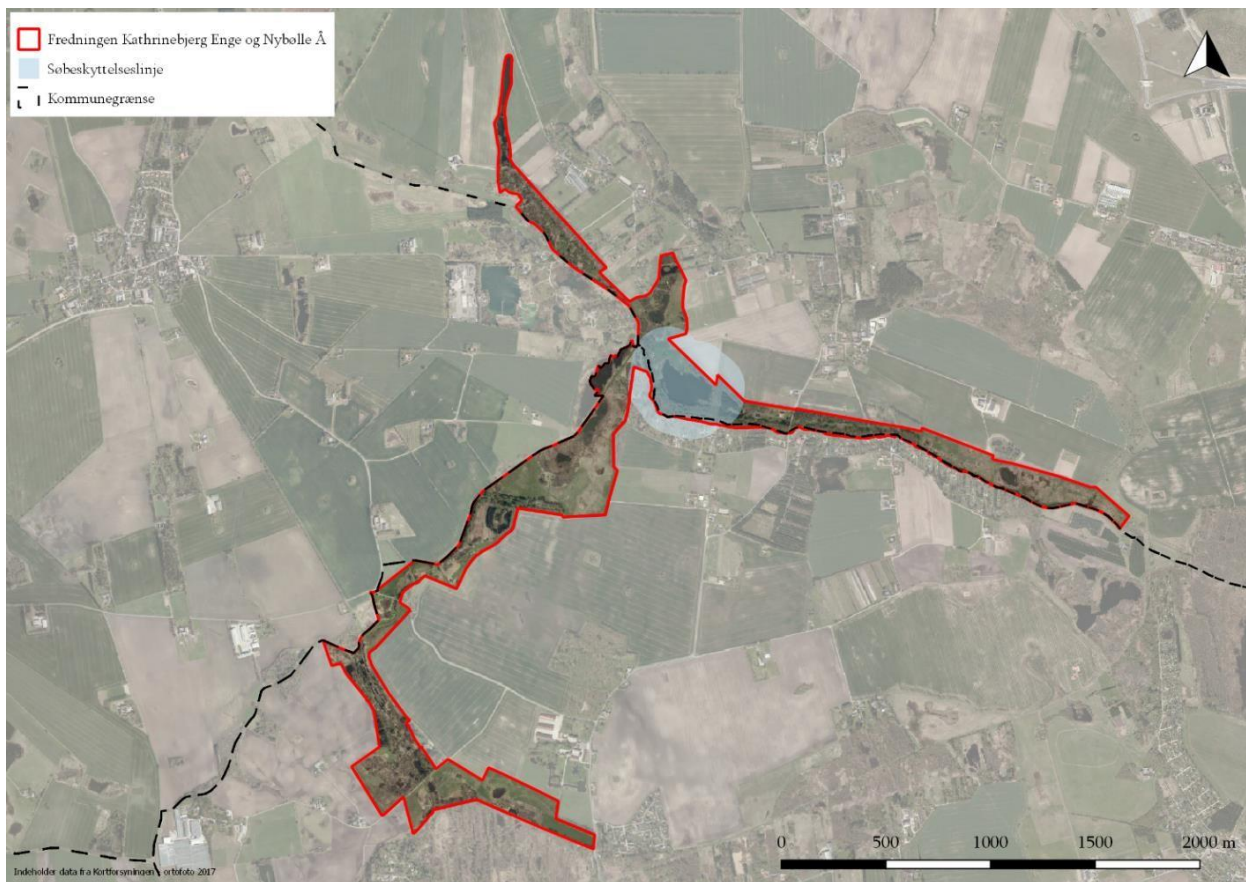
3.1.2. Naturbeskyttelseslovens adgangsbestemmelser

Naturbeskyttelseslovens § 24 giver offentligheden adgang til ikke indhegnede, udyrkede arealer, hvis man kan komme lovligt dertil. Lovlig adgang kan være fra offentlig vej eller via en markvej. Det vil være den konkrete driftsform og plantesammensætning, der er afgørende for om et areal er udyrket jf. naturbeskyttelseslovens § 24. Der kan læses mere om adgangsregler på Miljøministeriets hjemmeside : <https://mst.dk/friluftsliv/hvad-maa-jeg-i-naturen/hvor-maa-jeg-faerdes/vejledning/>

3.1.3. Søbeskyttelseslinje

Omtrent midt i fredningen, nord for Strømsvej, ligger ca. 13,6 ha indenfor søbeskyttelseslinjen (naturbeskyttelseslovens § 16).

Søer med en vandflade på over 3 ha har en søbeskyttelseslinje på 150 m hele vejen rundt om søbredden. Inden for denne zone er det ikke tilladt at ændre terrænet, bygge eller plante, dog gælder særlige regler for placering af mindre bygninger mv. i lovligt etablerede haver.

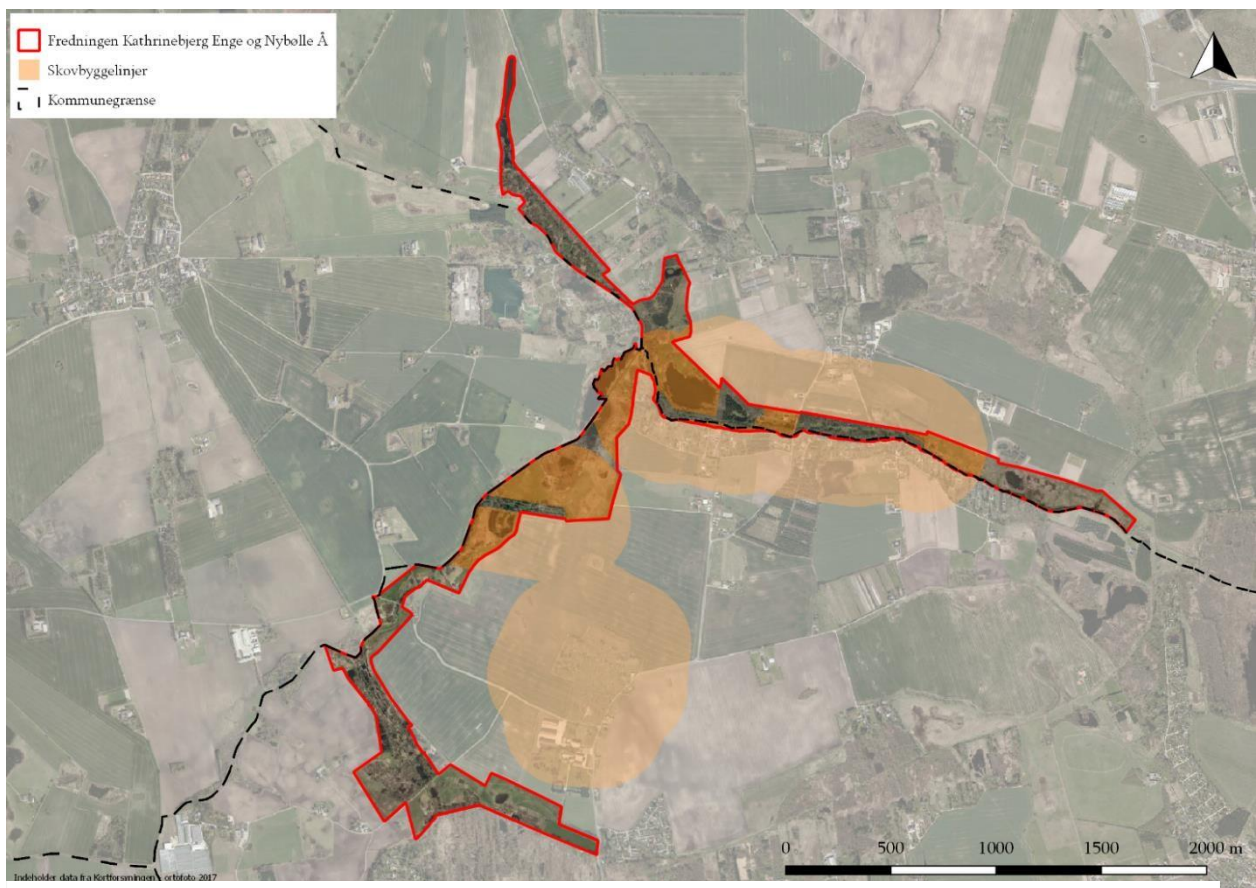
Kort 4. Søbeskyttelseslinjer.

3.1.4. Skovbyggelinje

Store dele af de centrale dele af fredningen ligger indenfor gældende skovbyggelinjer (naturbeskyttelseslovens § 17). I alt ligger ca. 41,3 ha af fredningen indenfor en skovbyggelinje.

Skovbyggelinjen gælder for en eller flere private skove med et sammenhængende areal på mindst 20 ha, samt for alle offentlige skove. Ved skove forstås arealer, der er bevokset med træer – også selvom skoven er ganske ung – med mindre der er tale om landbrugsafgrøder, såsom juletræer og pyntegrønt. Bestemmelsen omfatter også skove, der ikke er pålagt fredskovspligt. Mellem skoven og skovbyggelinjen må der ikke placeres bebyggelse, dog findes der en lang række undtagelser til dette.

Formålet med skovbyggelinjen er at sikre det frie udsyn til skoven og skovbrynet og bevare skovbrynene som værdifulde levesteder for dyr og planter.

Kort 5. Skovbyggelinjer.

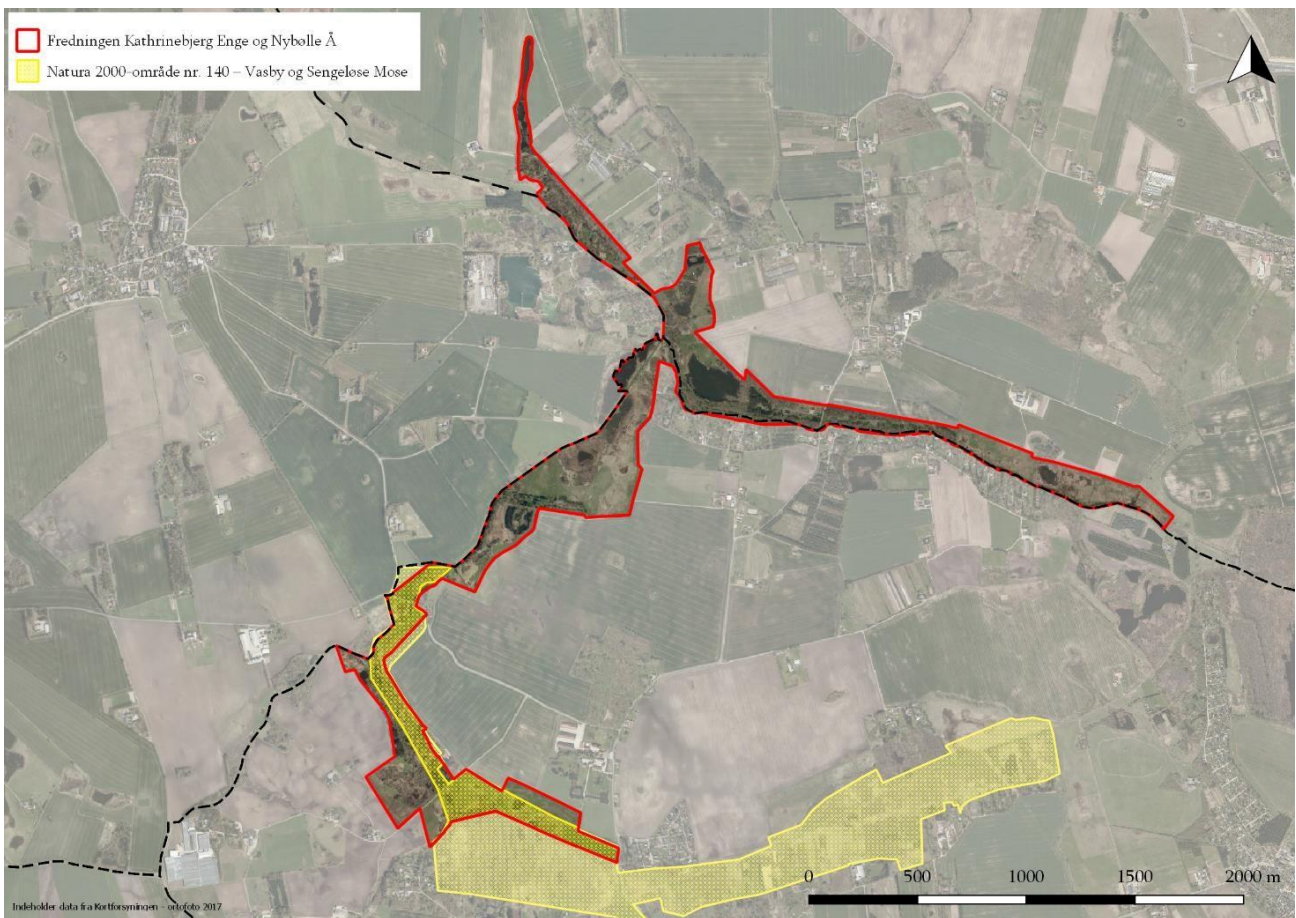

3.2 Miljømålsloven og Habitatdirektivet

3.2.1 Natura2000

En del af det fredede område indgår i Natura 2000-område nr. 140 – Vasby og Sengeløse Mose. Det drejer sig om den mindre del af den sydlige ”arm” fra Katrinebjergvej, langs Hove Å til umiddelbart syd for Lille Katrinebjerg. Natura 2000-området er identisk med Habitatområde H124 med samme navn.

Natura 2000-området består af de to store moser (Vasby Mose og Sengeløse Mose), samt en mindre del af arealet omkring Hove Å og udgør i alt 109 ha. Moserne er vigtige botaniske lokaliteter og har tidligere været udnyttet til græsning og høslæt, samt til tørvegravning under og efter 2. verdenskrig.

Kort 6. Natura 2000-område nr. 140 – Vasby og Sengeløse Mose

Natura 2000-området er udpeget for at bevare en række sjældne og karakteristiske naturtyper, kaldet habitatnaturtyper (udpegningsgrundlaget se Tabel 1). En enkelt af habitatnaturtyperegistreringerne (skovbevokset tørvemose, naturtype 91D0) strækker sig ind i Katrinebjerg-fredningen (se Kortbilag 4: Kortlægning af terrestriske habitatnaturtyper). Derudover indgår 2 arter af vindelsnegle på udpegningsgrundlaget, samt Stor Vandsalamander.

Den del af fredningen, der er beliggende i Natura 2000-området, er omfattet af den bindende statslige plan for området ”Natura 2000-plan 2016-2021. Vasby Mose og Sengeløse Mose, Natura 2000-område nr. 140, Habitatområde H124”. Af planen fremgår det at det særlig er de lysåbne naturtyper rigkær (naturtype 7230) og tidvis våd eng (naturtype 6410), der skal prioriteres. Natura 2000-planen er forpligtende på

internationalt niveau og skal sikre gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Tabel 1. Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlaget for habitatområdet blev opdateret i 2012. Arter og naturtyper, der er tilføjet udpegningsgrundlaget i 2012, er markeret med "NY".

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 124		
Naturtyper:	Kransnålage-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Vandløb (3260)	Kalkoverdrev* (6210)
	Tidvis våd eng (6410)	Hængesæk (7140)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0) NY	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Skæv vindelsnegl (1014)	Sump-vindelsnegl (1016)
	Stor vandsalamander (1166)	

Natura 2000-planen, der indeholder en beskrivelse af området og status for arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget, opstiller desuden såvel generelle som konkrete målsætninger, der fastsætter de langsigtede mål for naturtyper og arter. Tilsvarende rummer Natura 2000-planen et indsatsprogram, der afstikker både generelle som konkrete retningslinjer.

Retningslinjerne i det generelle indsatsprogram siger bl.a.:

- *Der sikres den for naturtyperne mest hensigtsmæssige hydrologi i rigkær (7230), hængesæk (7140), og tidvis våd eng, (6410). Det skal undersøges nærmere, hvor der er behov for at skabe mere hensigtsmæssig hydrologi i skovnaturtyperne og disse steder sikres den for skovnaturtyperne mest hensigtsmæssig hydrologi.*
- *De terrestriske naturtyper skal sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje, og vandløb med vandplanter sikres gode fysiske og kemiske forhold samt kontinuitet. Indsatsen for vandløb løftes gennem vandplanen.*
- *Skovnaturtyperne sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift i skovnaturtyper (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtigheden primært på arealer, som i forvejen i en længere periode har haft minimal eller ingen hugst.*
- *Der sikres velegnede levesteder for Sump-Vindelsnegl og Skæv Vindelsnegl.*
- *Invasive arter som Kæmpe-Bjørneklo skal bekæmpes og deres spredning skal forebygges.*

Retningslinjerne for planens konkrete indsatser siger:

- *Naturtyperne rigkær (7230) og tidvis våd eng (6410) udgør små og fragmenterede arealer. Derfor udvides og forbindes arealer med naturtyperne. Områderne udvides med nye græsningsområder af størrelsesordenen 3-6 ha så vidt muligt omkring arealerne med den højeste naturtilstand.*
- *Konstaterede forekomster af habitatnaturtyper, der ikke er omfattet af lovgivningen, skal sikres mod ødelæggelse.*
- *Dræn søges sløjft på tidvis våde enge. Det sikres at områderne ikke bliver oversvømmet af næringsrigt åvand (gælder alene Sengeløse Mose).*

Høje-Taastrup kommune har udarbejdet en kommunal handleplan for 2. planperiode for Natura 2000-området - "Natura 2000-handleplan 2016-2021".

Statens Natura 2000-plan og kommunens handleplan er bindende, dvs. at kommunen er forpligtet til at efterkomme Natura 2000-planens målsætninger og er i perioden 2016-2021 ansvarlig for at sikre gennemførelse af de aktiviteter, der er nævnt i handleplanen.

3.2.2 Bilag IV-arter

Habitatdirektivet giver en række arter udvidet beskyttelse af deres yngle- og rasteområder. Denne beskyttelse gælder også uden for Natura 2000-områderne. Arter opført på Habitatdirektivets Bilag IV kaldes populært Bilag IV-arter og omfatter eksempelvis alle arter af flagermus, enkelte planter og insekter, samt flere paddearter. Beskyttelsen af bilag IV-arterne er bl.a. implementeret i dansk lovgivning via artsfredningsbekendtgørelsen.

Høje-Taastrup har gennemført en række registreringer af padder i kommunen. Der blev observeret bilag IV-padderne Spidssnudet frø og Stor vandsalamander i flere vandhuller beliggende indenfor fredningen i den seneste registrering i 2011. Desuden er en relativ lang række af vandhuller udpeget som potentielle levesteder for begge arter.

Figur 2. Spidssnudet frø. Er opført på Habitatdirektivets bilag IV.

Derudover findes med stor sandsynlighed en række arter af flagermus forskellige steder i fredningen. Artsfredningsbekendtgørelsen og habitatbekendtgørelsen indeholder bestemmelser, der skal sikre, at træer, der er ynglesteder for rovfugle, herunder bl.a. ørne, Rød glente og ugle samt flagermus, skal beskyttes.

Figur 3. Større vandhul i området syd for herregården Kathrinebjerg.

3.3 Planloven

Da fredningen er stor og strækker sig ind i to kommuner.

I kommuneplan 2014 for Høje-Taastrup kommune rummer afsnittet om arealanvendelse, bestemmelser og overordnede retningslinjer for anvendelse og udnyttelse af arealerne i kommunen. For dele af fredningen, Kathrinebjerg Enge og Nybølle Å, er der bl.a. gjort følgende udpegninger:

- Langt størstedelen har landzonestatus, en mindre del er sommerhusområde
- Biologisk kerneområde
- Spredningskorridor

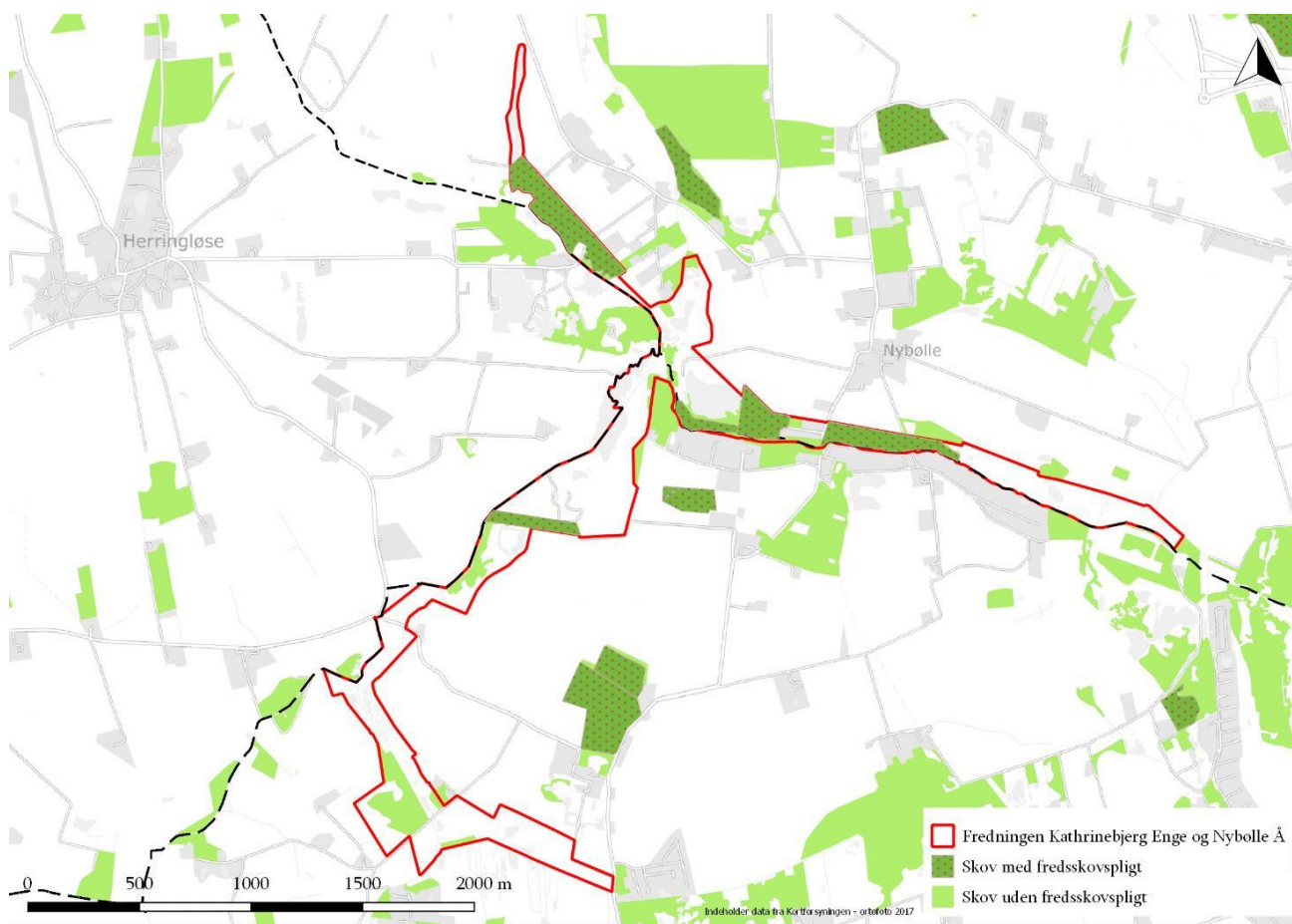
I kommuneplan 2017 for Egedal kommune rummer afsnittet om arealanvendelse, bestemmelser og overordnede retningslinjer for anvendelse og udnyttelse af arealerne i kommunen. For dele af fredningen, Kathrinebjerg Enge og Nybølle Å, er der bl.a. gjort følgende udpegninger:

- Langt størstedelen har landzonestatus
- Potentielt naturbeskyttelsesområde
- Økologisk forbindelse

3.4 Skovloven

Ca. 17,7 ha af fredningen er udlagt til fredskov, hvilket bevirker, at disse områder altid skal drives efter skovlovens regler om god og flersidig skovdrift. Det betyder bl.a., at der er begrænsninger for, hvordan arealet kan forvaltes. Det er tilladt at foretage stævningsdrift og skovgræsning, men disse driftsformer må udelukkende omfatte op til 10 pct. af arealet tilsammen. Hegning til skovgræsning må ikke forringe mulighederne for offentlig færdsel og ophold.

Disse restriktioner er indarbejdet i plejeplanen.

Kort 7. Arealer med skov, med og uden fredsskovspligt, i fredningen.

3.5 Andre arealudpegninger

Fredningen er beliggende i et nitratfølsomt indvindingsområde, hvor risikoen for nedsivning af nitrat og andre forurenende stoffer til grundvandet er særligt stor. Dette forhindrer som udgangspunkt placering af potentielt grundvandstruende aktiviteter, hvilket bl.a. kan være virksomheder, der har større oplag af stoffer, der kan udgøre en grundvandstrussel.

3.6 Museumsloven

Det lokale museum, herunder Kroppedal museum for Høje-Taastrup Kommune, og Roskilde Museum for Egedal Kommune skal høres i forbindelse med eventuel ansøgning om terrænregulering herunder tørveskrab, naturgenopretning og etablering af publikumsfaciliteter.

Centralt i fredningen findes fredningens eneste beskyttede sten- og jorddige (ca. 130 m). Ifølge Museumslovens § 29a må der ikke foretages ændringer i tilstanden af sten- og jorddiger uden forudgående dispensation.

Kort 8. Beskyttede sten- og jorddiger

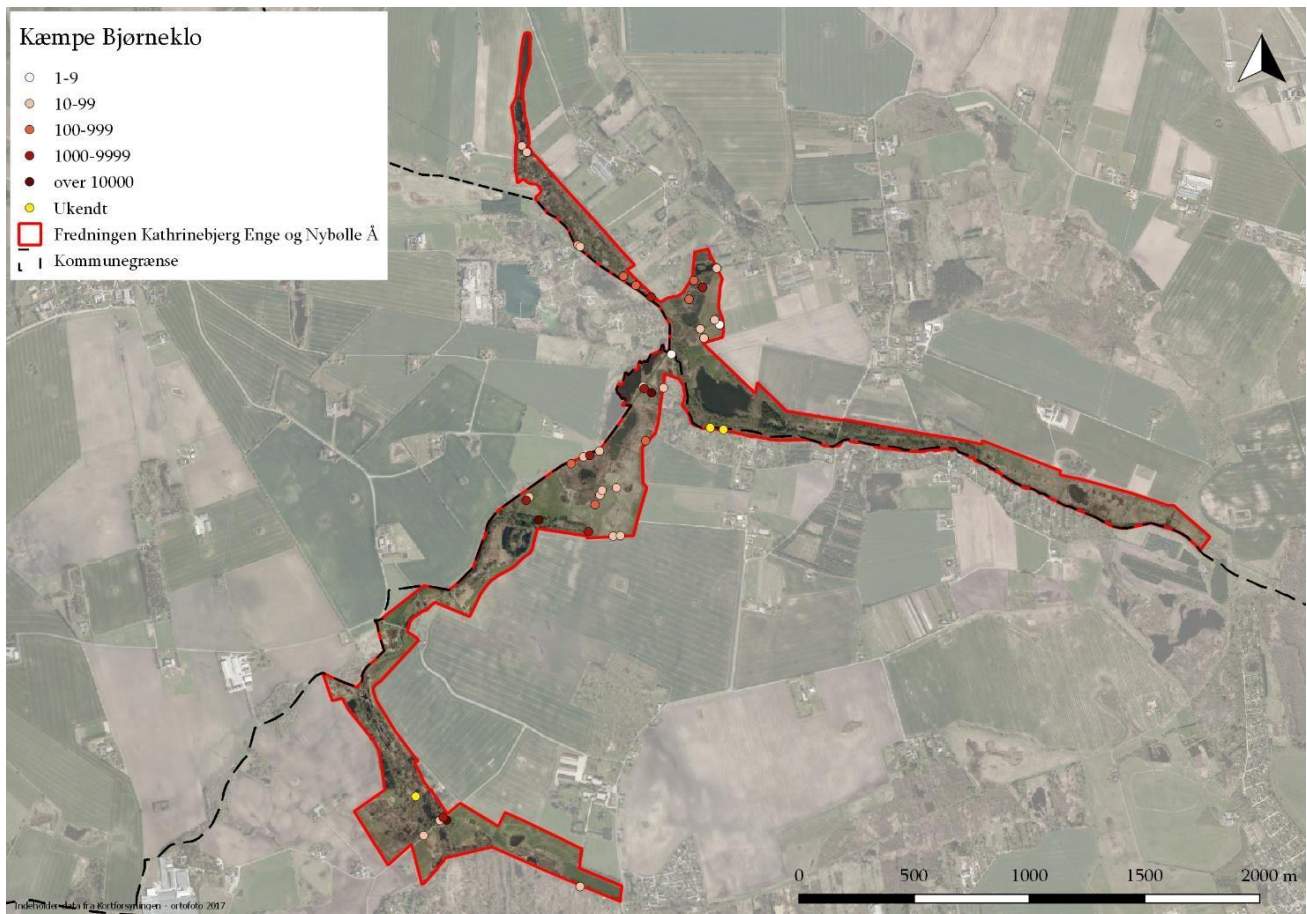

3.7 Indsatsplan for bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo

Kæmpe-Bjørneklo betegnes som 'invasiv'. Invasive arter udgør en alvorlig trussel mod den biologiske mangfoldighed, fordi de med deres typisk voldsomme vækst kvæler og fortrænger de naturligt forekommende arter i et område og fører til en ensartet og artsfattig natur. Ofte forringes de rekreative og landskabelige værdier også i takt med udbredelsen.

Høje-Taastrup og Egedal Kommune har begge vedtaget en indsatsplan til bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo. Indsatsplanerne er gældende for begge kommuners fulde udstrækning, såvel for privatejede som offentligt ejede arealer. Planen er udarbejdet med hjemmel i lov om drift af landbrugsjorder.

Indsatsplanerne betyder, at man som lodsejer har pligt til at bekæmpe Kæmpe-Bjørneklo på sin ejendom. Inden for det fredede område er det efter fredningsbestemmelserne ikke tilladt at anvende sprøjtemidler.

Kort 9. Foreløbig registrering af kendte bestande af Kæmpe Bjørneklo indenfor fredningen, med angivelse af omtrentlig bestandstørrelse. Uanset om en bestand er registreret på kortet eller ej, skal den bekæmpes.

En kraftig reducere af arealerne, hvor der udføres græsning eller slåning/høslæt, har bevirket, at den lysåbne natur er under kraftig tilgroning med højstaude-urter og græsser samt træer og buske. Manglen på afgræsning har ligeledes bevirket, at Kæmpe-Bjørneklo har haft lejlighed til at brede sig og danne store bestande. Dette er bl.a. sket langs Hove Å mellem Herringløsevej og op til Overdrevsvej.

Figur 4. Kæmpe-Bjørneklo er et problem flere steder i fredningen, men begge kommuner har en indsatsplan for bekæmpelse af den invasive art. Flere steder har arten dannet store bestande, men den bekæmpes med flere forskellige metoder, bl.a. afdækning.

4. Områdets naturværdier og udnyttelse

4.1 Geologi og landskab

Vestegnens moser er skabt af vandfyldte lavninger efterladt efter istidens afslutning. Smeltevandets udgravning og aflejringer har været med til at forme landskabet med de mange åer og moser, der ligger som perler på en snor: Nybølle Å og Hove Å samt moserne Vasby mose, Sengeløse mose, Porsemose og Tysmose.

I moserne findes aflejringer af kalkholdige muslingskaller, som medfører jordbundsforhold, der er grundlag for særlige plantesamfund. Dette er særligt fremtrædende i bl.a. Vasby Mose, der ligger lige umiddelbart syd for fredningen.

Menneskelige aktiviteter i området, blandt andet ved tørve- og grusgravning har også efterladt spor i landskabet. Særligt tørvegravning langs Hove Å har efterladt større og mindre søer i moseområderne.

Tidligere lå der en åsbakke ved Nybølle. Kun en mindre del er bevaret syd for den store sø ved Nybølle, der er opstået efter grusgravning i bakken. Den tilbageværende del af bakken er tilplantet med graner. Åsbakkerne er dannet som aflejring fra en gletsjers smeltevand.

4.2 Arkæologi og kulturhistorie

Moserne langs Hove Å har tidligere være udsat for tørvegravning. Efter trærydning i bronze- og jernalderen blev manglen på brænde til opvarmning udtalt og i stedet blev mosernes tørv udnyttet som brændsel. I 1700-tallet blev moseområdet opdelt i parceller – og det var vigtigt for omegnens bønder at få en andel i de gode tørvemoser. Værdien af tørvejorden kunne stå mål med den fede agerjord. Bønderne solgte tørv på Kultorvet i København og siden hen til Risby Teglværk og Hakkemose Teglværk, der på et tidspunkt var et af landets største.

En relativ stor del af fredningen er udpeget til Kulturarvsareal af regional betydning.

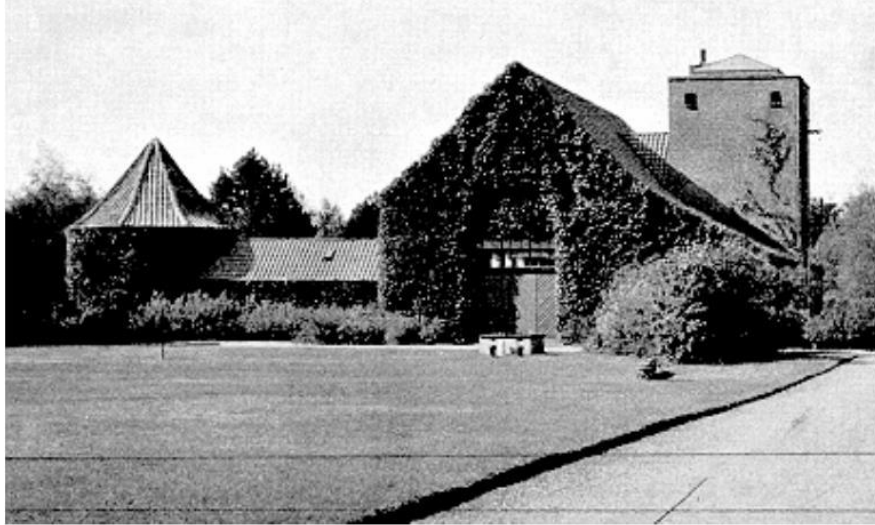
På Katrinebjerg Kildeplads blev der, efter udgravning til moderne brønde, opsamlet fragmenter af et menneskekranie, flere dyreknogler, samt en mangelantokse. Kraniedelene stammer formodentlig fra et moselig. Dette fund viser, sammen med flere andre fund langs Hove Å, vådbundsområdernes betydning som offerpladser gennem hele oldtiden. Ud over de fund, der decideret må opfattes som offer- eller depotfund, kan der langs vådbundsområdet også gøres fund af bopladser fra jægerstenalderen og muligvis udsnidsområder med bevaret organisk materiale fra disse. De nyere indgreb i form af brøndanlæg, medfører ud over de rent mekaniske skader sandsynligvis også et faldende vandspejl og dermed dårligere bevaringsforhold.

Der har i snart 100 år foregået vandindvinding til Københavnsområdets drikkevandsforsyning. Indvinding inden for fredningen sker i dag fra tre kildepladser; Hove, Nybølle og Katrinebjerg kildeplads.

Ejendomme der senere skulle blive Nybølle Pumpestation blev erhvervet af Københavns Kommune i årene 1914-1916 til vandindvindingsformål til den stadigt voksende befolkning i København. Nybølle Pumpestation stod færdigt i 1922 og er stadig i drift.

Vandindvindingen er reguleret af forskellige regler der skal sikre drikkevandsforsyningen og at naturen ikke påvirkes negativt. Indvindingstilladelseerne er inden for de seneste år blevet fornyet af Egedal og Høje-Taastrup Kommune der har udstedt tilladelser med forskellige vilkår til alle tre kildepladser.

For Nybølle og Hove Kildeplads er der bl.a. opstillet vilkår om, at HOFOR skal inddrage de lokale museer i forbindelse med renovering af kildepladser. Derudover skal HOFOR bl.a. foretage undersøgelser af nogle forudbestemte potentielt påvirkede arealer. Såfremt undersøgelserne viser, at plantesamfundet ændrer sig i retning af mere tørketålende arter, skal HOFOR gennemføre afværgeforanstaltninger for at genoprette tilstanden evt. ved at søge at udlægge erstatningsarealer. På den måde sikres både arkæologiske og biologiske interesser fremadrettet på kildepladserne.

Figur 5. Illustration fra "Københavns Vandforsynings Bygninger og Anlæg, 1999. Nybølle pumpestation, fra venstre samlebrøndsbygningen, forbindelsesbygningen og maskinhuset.

4.3 Biologi

Med sin placering i et sammenhængende net af store mose- og engområder forbundet af å-løb er Katrinebjerg Enge og Nybølle Å-området af stor biologisk betydning. De eksisterende naturværdier, samt fredningens funktion som spredningskorridor, der forbinder kerneområderne Vasby mose, Sengeløse Mose, Porsemosen, Tysmosen og Gundsømagle Sø, er af stor betydning for opretholdelse af et alsidigt dyre- og planteliv på Vestegnen.

Katrinebjerg Enge og Nybølle Å består af en mosaik af forskellige naturtyper, primært på lavbundsarealer. Ind imellem de udstrakte moser varierer landskabet mellem søer, enge og overdrev. Fredningen er landskabeligt flot, men generelt er naturkvaliteten ikke god.

De laveste moseområder fremtræder med ældre højskov (overvejende birk) eller lavere sumpskov (pil og birk) vekslende med områder med rørskov og småsøer. De højere liggende mosearealer og engområder fremtræder stedvist åbne, men overvejende med varierende stadier af tilgroning (hovedsageligt tjørn, birk, hyld og pil). Tilgroningen af de lavtliggende mosearealer forventes at øges, såfremt plejen af arealerne ikke ændres. Det har de seneste ca. 10 år ikke været rentabelt at tage slæt eller afgræsse disse arealer, hvorved de er groet til i primært pil og tagrør. Herudover findes spredte granbevoksninger inden for fredningsområdet.

Indenfor fredningen findes der områder der ved § 3-registreringerne i 2009 havde en høj naturkvalitet, eller hvor der tidligere er fundet halvsjældne eller naturtypekarakteristiske arter. Det drejer sig bl.a. om et mindre overdrev i den nordlige del af delområde 8 samt eng- og moseområder med indslag af rigkærvegetation i den sydlige del af delområde 10 og lige nord for Spang Å og Vasby Mose ligger i delområde 11 (se Del II – Plejeplan for detaljer om delområdernes geografiske placering). Begge eng- og moseområder har tidligere været afgræsset, men der foretages tilsyneladende ingen drift på nuværende tidspunkt. Disse områder indeholder de arealer indenfor fredningen med størst potentiale til at udvikle sig til botanisk værdifulde lokaliteter igen med den rette plejeindsats.

Vest for Nybølle Pumpestation findes en bakke bestående af grus som rejser sig omkring 4-5 meters højde over vandløbets kote. Grus bakken er tilplantet dels med eg i et bredt bælte langs kanterne og centralt findes et parti med rødgran. Alderen på bevoksningerne kendes ikke præcist men skønnes til hhv. 50 år for egebevoksningen og 40 år for rødgranbevoksningen. Det vurderes muligt at etablere en skovlysning med overdrevskarakter på ca. 0,5 hektar på bakken ved at afdrive nåletræsbevoksningen og indføre en efterfølgende græsnings- eller høslæt-drift.

Der findes i fredningen flere vandhuller, hvor der er observeret Spidssnudet frø og Stor vandsalamander. Begge arter er på habitatdirektivets bilag IV.

Figur 6. Stor flagspætte, en hulrugende fugl der nyder godt af dødt og døende ved til fouragering og rede bygning. Samtidig en nøgleart for andre arter, der bagefter kan overtage dens redehul.

Figur 7. Den vedlevende bille Stigebuk. Foto ikke fra fredningen.

HOFORs arealer indeholder mange ældre træer og har flere steder karakter af urørt skov med lysåbne arealer. Kildepladserne udgør sandsynligvis de områder i fredningen som har størst biologisk værdi. Dette skyldes bl.a., at der i områderne findes dødt og døende ved i store dimensioner, hvilket er levested for en lang række arter af laver, svampe og insekter. Derudover giver det stående døde ved også mulighed for tilstedeværelse af forskellige arter af flagermus og hulrugende fugle Stor og Lille flagspætte, Spætmejsje og Træløber.

Figur 8. Stående og liggende dødt ved på en af HOFORs kildepladser. Dødt og døende ved har store biologiske værdier, da det er levested for en lang række forskellige organismer, som bl.a. insekter, svampe og mosser.

Tilstedeværelsen af vådområder med tilhørende mosaik af krat og lysåbne arealer gør flere af fredningens områder til værdifulde fuglelokaliteter, der bl.a. vil kunne rumme Nattergal, Bynkefugl, Rørhøg, Rørdrum, Vibe, Engpiber, Sumpmejsse og Rørspurv, samt en lang række vandfugle.

En række arter af flagermus er kendt fra denne del af Sjælland og forventes at kunne findes i området. Det drejer sig om Vandflagermus, Dværgflagermus, Troldflagermus, Brunflagermus, Sydflagermus, Skimmelflagermus og Langøret flagermus. Alle arter af flagermus er omfattet af habitatdirektivets bilag IV og dermed streng beskyttede. Det forventes, at der med tilstedeværelsen af vådområder og pilekrat er et rigt insektliv, herunder nataktive insekter, hvilket giver gode fourageringsmuligheder for flagermus. I det fredede område findes der ligeledes mange store og gamle træer med hulheder, sprækker og revner, samt ældre bygninger, der giver gode muligheder for yngle- og rastelokaliteter. Der er ikke foretaget nogen målrettet registrering af flagermus indenfor fredningen.

Samlet set indeholder fredningen mange biologisk værdifulde elementer. Fredningsområdets største biologiske kvalitet ligger i områdets størrelse og udstrækning, som giver det værdi som spredningskorridor mellem de omkringliggende moser af særlig botaniske værdier.

Figur 9. På flere af fredningens store eng-områder ville der med tiden kunne skabes gode forhold for særligt floraen og insekter. Det kræver dog at arealerne driftes med dette for øje, enten via afgræsning eller reelt høslæt, hvor det afslåede materiale opsamles. Slåning uden opsamling skaber langsom næringsophobning på arealerne med en mindre værdifuld flora til følge. Disse driftsformer vil også være til gavn for bl.a. ænder og rådyr.

4.4 Erhvervsmæssige interesser

De erhvervsmæssige interesser indenfor fredningen udgøres primært af HOFOR (se kort 2), der har tre kildepladser: Nybølle Kildeplads beliggende syd for Nybølle Landsby op til Nybølle Å, Katrinebjerg Kildeplads beliggende vest for Katrinebjerg Hovmark samt Hove Kildeplads, der ligger syd for Hove Overdrev.

Herudover findes enkelte større og mange mindre områder, der benyttes til høslæt, græsning og jagt. Generelt er produktion eller landbrugsdrift af ekstensiv karakter.

4.5 Rekreativ udnyttelse

Det fredede område anvendes langt overvejende af de private lodsejere og lokale beboere til gåture, hundeluftning m.m., men der er offentlig adgang via eksisterende veje, markveje og stier til store dele af fredningen jf. naturbeskyttelseslovens § 26. Fredningen er ikke til hinder for, at der etableres naturstier, ligesom det er tilladt at færdes i moser og på andre naturarealer, når de ikke er hegnede og afgræsses, jf. naturbeskyttelseslovens § 24. Store dele af fredningen er dog relativ ufremkommelig på grund af tilgroning med høje stauder og krat.

Der er offentlig adgang til HOFORs kildepladser, hvor der også friholdes en lysåben kile ned gennem arealerne, der er udlagt til fredskov. De resterende arealer på kildepladserne er meget tilgroede og giver ikke offentligheden let adgang til områderne udenfor markvejene. Det medvirker samtidig til et lavt forstyrrelsesniveau for dyrelivet.

Der er i Høje-Taastrup Kommunes kommuneplan 2014 angivet en planlagt sti med et principielt stiforløb langs Hove Å fra Katrinebjerg Hovmark, gennem Kalvehave og til Nybølle.

Arealerne inden for fredningsområdet præges af jagtinteresser. Fodring af andefugle er forbudt i henhold til fredningen. Fodring af andet vildt på §3 arealer og inden for fredningen vil generelt ikke kunne lade sig gøre, da tilstanden af arealerne ikke må ændres og fodring ofte vil have samme negative effekt som gødsning.

4.6 Htidig pleje og drift

Der har op gennem årene har været græsning eller været foretaget høslæt på hovedparten af de af fredningens arealer, der ikke var for våde.

Flere af moserne langs Nybølle Å og Hove Å har tidligere været udnyttet til tørveskæring og -afskrælning.

HOFOR, der ejer ca. 21 ha indenfor fredningen fordelt på tre kildepladser, foretager årligt forskellige driftstiltag på deres arealer. De åbne engarealer på alle tre kildepladser klippes generelt én gang årligt med en slagleklipper, uden opsamling af det afklippede materiale. Dog klippes der ca. 4 gange årligt omkring brøndene og på køresporene dertil. Omkring Nybølle Pumpestation findes et gammelt plæneareal der klippes 18-20 gange årligt. Derudover fældes risikotræer ved lejlighed.

Figur 10. Nybølle Pumpestation, hvor plænen holdes som brugsgræs. Det er formentlig et meget gammelt græsareal, mindst af alder med pumpestationen som er fra 1922.

5. Referencer

- 1) Danskebjerger.dk (siden besøgt flere gange i december 2017)
- 2) Egedal Kommune, 2012. Indsatsplan for bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo i Egedal Kommune 2012-2022.
- 3) Egedal Kommune, 2016. Vandindvinding- og anlægstilladelse til Nybølle Øst Kildeplads, HOFOR, med afgørelse om beskyttelses-foranstaltninger, d. 28.10.2016, sagsnr. 16/7176
- 4) Egedal kommune, 2016. Vandindvinding- og anlægstilladelse til Hove Kildeplads, HOFOR med afgørelse om beskyttelses-foranstaltninger. Den 28-10-2016, Sagsnr.: 16/7188
- 5) Egedal Kommune, 2017. Kommuneplan 2017 for Egedal Kommune.
- 6) Fredningsstyrelsen 1979. Oversigt over Botaniske Lokalteter, I. Sjælland.
- 7) Høje-Taastrup Kommune, 2014. Kommuneplan 2014 for Høje-Taastrup kommune.
- 8) Høje Taastrup Kommune, 2015. Plejeplan for Sengeløse Mose 2015-2019. Del 1. Redegørelse. Udarbejdet af Eigil Plöger, Aglaja.
- 9) Høje Taastrup Kommune, 2015. Plejeplan for Sengeløse Mose 2015-2019. Del 2. Plejedel. Udarbejdet af Eigil Plöger, Aglaja.
- 10) Høje Taastrup Kommune, 2015. Plejeplan for Vasby Mose 2015-2019. Del 1. Redegørelse. Udarbejdet af Eigil Plöger, Aglaja.
- 11) Høje Taastrup Kommune, 2015. Plejeplan for Vasby Mose 2015-2019. Del 2. Plejedel. Udarbejdet af Eigil Plöger, Aglaja.
- 12) Høje Taastrup Kommune, 2016. Indsatsplan til bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo i Høje Taastrup Kommune.
- 13) Høje-Taastrup Kommune, 2017. Indvindingstilladelse til Katrinebjerg Kildeplads, d. 24.5.2017.
- 14) Høje Taastrup Kommune, 2017. Natura 2000-handleplan 2016-2021. Vasby Mose og Sengeløse Mose. Natura 2000-område nr. 140. Habitatområde H124.
- 15) Høje Taastrup Kommune, 2017. Tilladelse til Katrinebjerg Kildeplads - Vandindvindingstilladelse til Katrinebjerg Kildeplads, HOFOR Vand København A/S, Værket ved Islevbro.
- 16) Kulturministeriet. Fund og fortidsminder_ <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Lokalitet/165882/>
- 17) Københavns Amt, 2001. Vestegnens tørvemoser – brændsel, levebrød og landskab.
- 18) Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, 2017. Vejledning til jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur.
- 19) Miljøministeriet, Skov og Naturstyrelsen, 1993. Vejledning om Naturbeskyttelsesloven
- 20) Miljø- og Energiministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, 1998. Overdrev – en beskyttet naturtype.
- 21) Miljø- og Energiministeriet, 2000. Danske naturtyper i det europæiske Natura 2000 netværk.
- 22) Miljøministeriet, By- og Landskabsstyrelsen, 2009. Vejledning om naturbeskyttelseslovens § 3 beskyttede naturtyper.

- 23) Natur- og Miljøklagenævnet, 2014: Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 25. september 2014 om fredning af Katrinebjerg Enge og Nybølle Å i Høje-Taastrup og Egedal Kommuner.
<https://www2.blst.dk/nfr/08057.00.pdf>
- 24) Naturstyrelsen, 2011. Natura 2000-plan 2010-2015. Vasby Mose og Sengeløse Mose. Natura 2000-område nr. 140. Habitatområde H124.
- 25) Plöger, E. - Aglaja, 2011. Padderegistrering i Høje Taastrup Kommune 2011. Rapport udarbejdet til Høje Taastrup kommune.
- 26) Retsinformation. Artsfredningsbekendtgørelsen (Bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt).
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=183107>
- 27) Retsinformation. Bekendtgørelse om pleje af fredede arealer og tilsyn.
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=182004>
- 28) Retsinformation. Miljømålsloven. <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=186416>
- 29) Retsinformation. Museumsloven. Kapitel 8a – Bevaring af sten- og jorddiger og fortidsminder.
<https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=162504>
- 30) Retsinformation. Naturbeskyttelsesloven.
<https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=192144#id5c56379b-0f4e-4ea6-988a-bb8fc7caed4b>
- 31) Retsinformation. Skovloven. Kapitel 3 – Arealanvendelse af fredsskovpligtige arealer.
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=186419#idf0ef78f2-b94e-4a16-b0c0-bd4102eba864>
- 32) Miljø- og Energiministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, 2000. Københavns Vandforsynings bygninger og anlæg. Temagennemgang 1999.

Bilag 1. Fredningsbestemmelserne

Natur- og Miljøklagenævnets besigtigelse¹

Natur- og Miljøklagenævnet har den 25. september 2013 besigtiget området og holdt offentligt møde.

På besigtigelsen ved Kalvehave, som tilhører Finn Søholm (lb.nr. 16), fremsatte hans konsulenter forslag om ændret fredningsgrænse i forhold til tidligere forslag til ændring af fredningsgrænse, således at en større andel af Kalvehave matr.nr. 7a, 7c, 7e og 7q Katrinebjerg Hgd., Sengeløse, inddrages i fredningen.

Egedal Kommune har oplyst, at der den 23. september 2013 er truffet afgørelse om § 3-status på lodsejer nr. 15's ejendom (matr.nr. 4d, 4i og 4k Nybølle By, Smørum).

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse

I sagens behandling har deltaget Natur- og Miljøklagenævnets 10 medlemmer: Lars Busck (formand), Ole Pilgaard Andersen, Martin Glerup, Leif Hermann, Britta Schall Holberg, Per Larsen, Poul Søggaard, Peter Thyssen, Jens Vibjerg og Henrik Waaben.

Nævnet har enstemmigt besluttet at gennemføre fredningen.

Nævnet har i enighed besluttet at

- ændre fredningsgrænsen for lb.nr. 1 således, at den § 3-beskyttede del af matr.nr. 1a Hove By, Smørum, indgår i fredningen (udtagelse af matr.nr. 1i, 1l, 1n, 1p, 1r, 1s, 1u og 1v Hove By, Smørum)
- ændre fredningsgrænsen for lb.nr. 15 (matr.nr. 4a, 4e og 4i Nybølle By, Smørum) til kommunes forslag,
- ændre fredningsgrænsen for lb.nr. 16 efter lodsejerens forslag fremført på besigtigelsen, således at matr.nr. 7a, 7c, 7e og 7q Katrinebjerg Hgd., Sengeløse, inddrages,
- ændre fredningsgrænsen for lb.nr. 16 som foreslået af lodsejers advokat den 22. marts 2013, på matr.nr. 4a Katrinebjerg Hgd., Sengeløse.

Et flertal på 7 af nævnets medlemmer stemte for at følge Naturstyrelsens forslag om udtagelse af dele af matr.nr. 4e og 20a Katrinebjerg Hgd., Sengeløse, for så vidt angår lb.nr. 16, da formålet med fredningen af disse delarealer er væk. Mindretallet (Martin Glerup, Peter Thyssen og Henrik Waaben) stemte for at fastholde Fredningsnævnets fredningsgrænse, dog således, at denne del af fredningen fortsætter med bestemmelserne fra 1968.

Nævnet har foretaget mindre justeringer af fredningsgrænsen, så grænsen rent teknisk følger matrikelgrænsen og ikke fremstår som en frittegnet streg ved matrikelgrænsen.

Nævnet har i enighed bestemt, at de af Egedal og Høje-Taastrup Kommuner foreslåede tilføjelser og ændringer om fredningens bestemmelser, dels om fredningens formål, og dels om bebyggelse og have på matr.nr. 5r og 5q Nybølle By, Smørum, (tidligere medarbejderboliger for vandværket) medtages i fredningen. Endvidere medtages kommunernes ændringer til bestemmelsen om plejeplaner, dog med en mindre justering med hensyn til læskure.

Nævnet ophæver de to ældre fredninger fra 28. juni 1968 ved det sydlige område af Hove Å og det østlige område af Nybølle Å.

---

¹ Uddrag af Fredningskendelsen vedr. Katrinebjerg Enge og Nybølle Å - Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 25. september 2014 om fredning af Kathrinebjerg Enge og Nybølle Å i Høje-Taastrup og Egedal Kommuner (j.nr. NMK-520-00018). S. 11-16

Bilag 1 - Fredningsbestemmelserne

Endelig fastholder nævnet indholdet af de øvrige bestemmelser i Fredningsnævnet for Københavns afgørelse af 31. marts 2011, dog med mindre redaktionelle ændringer.

Idet fredningsnævnets afgørelse af 31. marts 2011 om fredningen ophæves, fastsættes følgende fredningsbestemmelser for det område på 115,75 ha, som fremgår af de medfølgende fredningskort 1, 2 og 3:

Fredningens formål

§ 1. Fredningen har til formål

- at beskytte og forbedre områdets biologiske diversitet og landskabelige værdier,
- at sikre området som biologisk spredningskorridor med en mosaik af forskellige naturtyper langs Nybølle Å, Hove Å og Spang Å,
- at medvirke til at sikre, at naturtyper og arter, som er omfattet af Natura 2000-beskyttelse, har en gunstig bevaringsstatus, og
- at skabe grundlag for naturpleje og gennem plejeindsatsen udvikle områdets biologiske værdier.

Tilstandsændringer

§ 2. Med mindre det er tilladt i de efterfølgende bestemmelser, må der ikke foretages ændringer i terræn, vandstand og vegetationsforhold.

Stk. 2. Der må ikke opføres bygninger eller etableres andre anlæg, såsom master, vindmøller, transformatorstationer og lignende.

Stk. 3. Der må ikke ske træfældning, buskrydning, hegning, jordbearbejdning, tilsåning, nyplantning, opgravning af vilde planter, deponering eller afbrænding. Ejere og brugere af landbrugsjorder skal dog efter § 5, stk. 1, i lov om drift af landbrugsjorder², holde disse fri for opvækst af træer og buske.

Fredningen er ikke til hindre for fjernelse af invasive arter.

Stk. 4. Der må ikke gødskes, anvendes sprøjtemidler eller fodres andefugle.

Stk. 5. Der må ikke opsættes skilte uden godkendelse af tilsynsmyndigheden.

Særbestemmelser

§ 3. I "Sommerhusområdet matr.nr. 7d, 7f, 7g, 7h, 7i, 7k, 7l, 7m, 7n, 7o, 7p, 8f og 8æ Katrinebjerg Hgd., Sengeløse", tillades sommerhusbebyggelse i det omfang, det kan ske uden at krænke reglerne i naturbeskyttelseslovens §§ 3, 16 og 17.

Stk. 2. Uden for de på fredningskortene viste § 3-områder og skovområder skal arealerne drives ved høslæt eller afgræsning. På matr. nr. 8c Kathrinebjerg Hovedgård, kan der dog uden for § 3-området foretages rydning og græsslåning.

Stk. 3. Forbuddet mod terrænændring omfatter ikke arbejder i henhold til godkendt vandløbsregulativ med henblik på at fremme fredningens formål.

---

² Bekendtgørelse nr. 191 af 12. marts 2009 af lov om drift af landbrugsjorder

Bilag 1 - Fredningsbestemmelserne

Stk. 4. Fredningen indskrænker ikke vandindvindingsmyndighedens (HOFOR) mulighed for at indvinde vand, herunder vedligeholdelse af eksisterende arbejdsveje samt etablering af boringsoverbygninger i forbindelse med udførelse af erstatningsboringer eller renovering af kildepladserne.

Stk. 5. Haver kan udnyttes som hidtil og herunder omlægges på sædvanlig vis, men havearealerne må ikke udvides.

Stk. 6. Lovligt eksisterende bebyggelse kan genopføres efter brand eller anden hædelig undergang med fredningsnævnets tilladelse. Det er en forudsætning, at bebyggelsen har ca. samme størrelse, placering og udformning, som tidligere bebyggelse.

Stk. 7. Der kan foretages mindre ændringer og udvidelser af eksisterende bygninger på ejendommene på matr.nr. 5r og 5q Nybølle By, Smørum, med fredningsnævnets godkendelse af størrelse, udformning, placering, materiale- og farvevalg.

Stk. 8. Der kan opføres læskure, som er nødvendige for afgræsningen af fredningsarealer i overensstemmelse med plejeplanen, med fredningsnævnets godkendelse af placering, størrelse, materiale og farvevalg.

Stier og veje

§ 4. Eksisterende veje og stier er åbne for almenhedens færdsel til fods eller på cykel, jf. naturbeskyttelseslovens § 26.

Stk. 2. Fredningen er ikke til hinder for, at der med fredningsnævnets godkendelse anlægges yderligere stier.

Stk. 3. Fredningen er endvidere ikke til hinder for gennemførelse af en højklasset vej i Frederikssundfingern, såfremt anlægget ikke hindrer fredningens formål som biologisk korridor.

Plejeplaner

§ 5. Plejemyndighederne, Høje-Taastrup Kommune og Egedal Kommune, udarbejder en plejeplan. Plejeplanen skal omfatte hele det fredede område og være udarbejdet senest 3 år efter fredningens gennemførelse. Den første plejeplan skal gælde for højst 5 år og derefter for 10 år ad gangen. Plejeplanen kan indeholde bestemmelser om tilstandsændringer og andre foranstaltninger, der skønnes egnet til at forbedre forholdene for dyre- og plantelivet, så der skabes et mosaiklandskab med forskellige naturtyper, eller som findes hensigtsmæssige for at opretholde eller forbedre den biologiske diversitet og de landskabelige værdier eller som skal sikre en gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper, der er udpeget i Natura 2000-området indenfor fredningen.

Stk. 2. Plejeplanen kan omfatte foranstaltninger som træfældning og buskrydning for at sikre, at de lysåbne, beskyttede naturtyper som enge og moser ikke gror til, og at den for naturtyperne nødvendige hydrologi ikke ændres på grund af store træers vandforbrug.

Stk. 3. Plejeplanen kan regulere afgræsning, så græsningstrykket afpasses efter jordbund og vegetation indenfor de forskellige naturtyper. Den kan regulere afgræsning ved at bestemme dyrearter/dyreracer og antallet af dyr samt fastsætte perioder for disse afgræsninger. For at sikre, at arealer kan plejes ved afgræsning, kan plejemyndigheden tillade, at der hegnes med lette el- eller trådhegn med træstolper i naturfarve. Plejeplanen kan endvidere indeholde forslag til etablering af læskure og etablering af mindre vandhuller.

Bilag 1 - Fredningsbestemmelserne

Stk. 4. Når nåletræsbeplantninger afdrives, skal en eventuel genplantning ske med hjemmehørende træer bestemt efter jordbundforholdene. Træartsvalget skal godkendes af plejemyndigheden.

Stk. 5. Plejemyndigheden kan i en plejeplan af hensyn til bevarelsen af plante- og dyrelivet fastsætte regler for begrænsning og regulering af offentlighedens færdsel i området.

Stk. 6. Grundejerne samt Naturstyrelsen, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Botanisk Forening, Dansk Ornitologisk Forening og Friluftsrådet skal have lejlighed til at udtale sig om forslaget til plejeplan. Såfremt de høringsberettigede og kommunerne ikke kan blive enige, foranlediger kommunalbestyrelserne forslaget forelagt fredningsnævnet, som træffer afgørelse.

Stk. 7. Pleje af arealer inden for fredningsområdet samt udarbejdelse af plejeplaner sker efter de til enhver tid gældende bestemmelser om pleje af fredede arealer³.

Tilsyn

§ 6. Tilsynsmyndigheden, Høje-Taastrup Kommune og Egedal Kommune, fører tilsyn med, at fredningsbestemmelserne og plejeplanen overholdes. Tilsynsmyndigheden kan påbyde, at ulovlig eller skæmmende bebyggelse, anlæg, oplagring m.v. fjernes. Såfremt et påbud ikke efterkommes, kan tilsynsmyndigheden opfylde kravet for ejerens regning. Såfremt ejeren fremsætter indsigelser mod det varslede påbud, foranlediger kommunalbestyrelsen påbuddet forelagt fredningsnævnet til afgørelse.

Bonusvirkning

§ 7. Foranstaltninger, der tillades eller udføres i medfør af foranstående fredningsbestemmelser, kan foretages uden særlig tilladelse efter naturbeskyttelseslovens⁴ §§ 3, 16 og 17, jf. naturbeskyttelseslovens § 38, stk. 6 og 7.

Dispensation

§ 8. Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke strider mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Ophævelse af tidligere fredninger

§ 9. Fredningen erstatter følgende fredningskendelser:

Kendelse afsagt den 28. juni 1968 i sagen nr. 1851/66 vedrørende fredning af arealer langs Nybølle Å i Nybølle By, Smørum sogn og Ledøje by og sogn.

Kendelse afsagt den 28. juni 1968 i sagen nr. 1852/66 vedrørende fredning af arealer ved Hove Å i Cathrinebjerg by, Sengeløse sogn.

Nævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet⁵. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

På Natur- og Miljøklagenævnets vegne

Lars Busck
Fredningskonsulent

³ Bekendtgørelse nr. 802 af 21. juni 2013 om pleje af fredede arealer og om tilsyn

⁴ Lovbekendtgørelse nr. 951 af 3. juli 2013 af lov om naturbeskyttelse.

⁵ Lovbekendtgørelse nr. 736 af 14. juni 2013 om Natur- og Miljøklagenævnet

Bilag 1 - Fredningsbestemmelserne

Fortegnelse over ejendomme, der helt eller delvis er omfattet af
Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 25. september 2014 om
fredning Kathrinebjerg Enge og Nybølle Å
(J.nr.: NMK-520-00018)

Hove By, Smørum

Helt: 6b, 10d, 13e, 15d, 25

Delvis: 1a, 1g

Nybølle By, Smørum

Helt: 4b, 4d, 4k, 5i, 5l, 5q, 5r, 6b, 6f, 6g, 6h, 6l, 6m, 6n, 18

Delvis: 4a, 4e, 4i, 6e, 16a, 16n

Kathrinebjerg Hgd., Sengeløse

Helt: 1ab, 1ac, 1ad, 1ae, 1x, 2ag, 5a, 7a, 7b, 7c, 7d, 7e, 7f, 7g, 7h, 7i, 7k, 7l, 7m, 7n, 7o, 7p, 7q, 20e, 30f

Delvis: 1aa, 2af, 2h, 2m, 2u, 2v, 2y, 3, 4a, 4b, 4e, 8c, 8d, 8e, 8f, 8g, 8h, 8i, 8k, 8l, 8r, 8v, 8æ, 9b, 9g, 9i, 9k, 10c, 10f, 10g, 10h, 10i, 10k, 10l, 11c, 11h, 12b, 12c, 12d, 12e, 12f, 12g, 14c, 14d, 14e, 14f, 14g, 14h, 14i, 15c, 15e, 15f, 15l, 20a, 20b, 20c, 25a, 25b, 25f, 30g, 32a, 32c, 33

Bilag 2. Ordforklaring

Mose og kær:

Betegnelsen omfatter naturarealer med høj grundvandsstand, således at arealerne er mere eller mindre permanent våde; mest udpræget i vinterhalvåret, hvor de kan være decideret oversvømmede. På grund af den høje vandstand sker der ophobning af tørv, som er delvis omsat dødt plantemateriale.

Vegetationen er oftest højt voksende med dominans af Tagrør, Eng-Rørhvene, Lådden Dueurt, Almindelig Mjødurt eller Stor Nælde. I ikke-afgræsset tilstand udvikles over tid typisk pilekrat eller ellesump, når arealerne gror til med træer og buske.

Enge:

I Danmark dækker det moser og kær som er i drift. Driften kan være afgræsning eller høslæt. Vegetationen er, som følge af driften, lavtvoksende og er generelt mere artsrig end i ikke-afgræsset tilstand.

Rigkær:

Betegnelsen dækker over en bestemt type af enge og moser, der rummer en karakteristisk og ofte artsrig vegetation. Rigkær udvikles almindeligvis på kalk- eller mergelig bund. Vegetationen er karakteriseret ved arter som Trævlekrone, Tvebo Baldrian, Kær-Tidsel, Maj-Gøgeurt, Kødfarvet Gøgeurt og en række små halvgræsser af slægten Star.

Rigkær er ikke rige på næringsstoffer (tværtimod), men rige på arter.

Kalkkær:

Kalkkær er rigkær, der er udviklet på ekstrem kalkholdig bund. Vegetationen vil i mange tilfælde være naturligt lavtvoksende som følge af fosfat-begrænsning og kan være meget artsrig og rumme en række halvgræsser, orkidéer og andre urter, som ikke er så udbredt i landet. Naturtypen er sjælden i Danmark, fordi naturtypen i tidligere tider blev opdyrket.

Rigkær og kalkkær rummer den mest typiske og værdifulde vegetation, når de enten afgræsses eller anvendes til høslæt. Ligger de hen uden drift, vil de langsomt gro til og blive til mose på kalkrig bund.

Biologisk overdrev:

Et biologisk overdrev er lysåben urtedomineret vegetation på veldrænet bund, uden anden kulturpåvirkning end græsning. Overdrev skilles fra skov på dominansen af skyggefølsomme organismer, fra mose og kær på den veldrænedede bund, og fra hede på bl.a. fraværet af dominerende dværgbuske. Overdrev opretholdes af græsning, men græsdomineret vegetation på veldrænet bund er dog overdrev uanset om det for tiden er græsset.

Beskyttede overdrev:

Definitionen af de beskyttede overdrev er fastlagt af Naturbeskyttelsesloven og er typisk "tørbundsarealer, der aldrig eller kun meget sjældent har været pløjet op, og som helt eller overvejende har været udnyttet som græsningsarealer". "Græs- og urtevegetationen er oftest righoldig og varieret med mange sjældne arter". I bemærkningerne nævnes en række eksempler på karakteristiske arter, og det nævnes, at der til overdrevene er knyttet et rigt insekt- og andet dyreliv, og at tørvelag er manglende eller kun svagt udviklet. "Overdrevene kan have kontinuerlige og diffuse afgrænsninger i forhold til naturtyper som enge, moser, krat og heder.

Kortbilag 1 - Matrikelkort

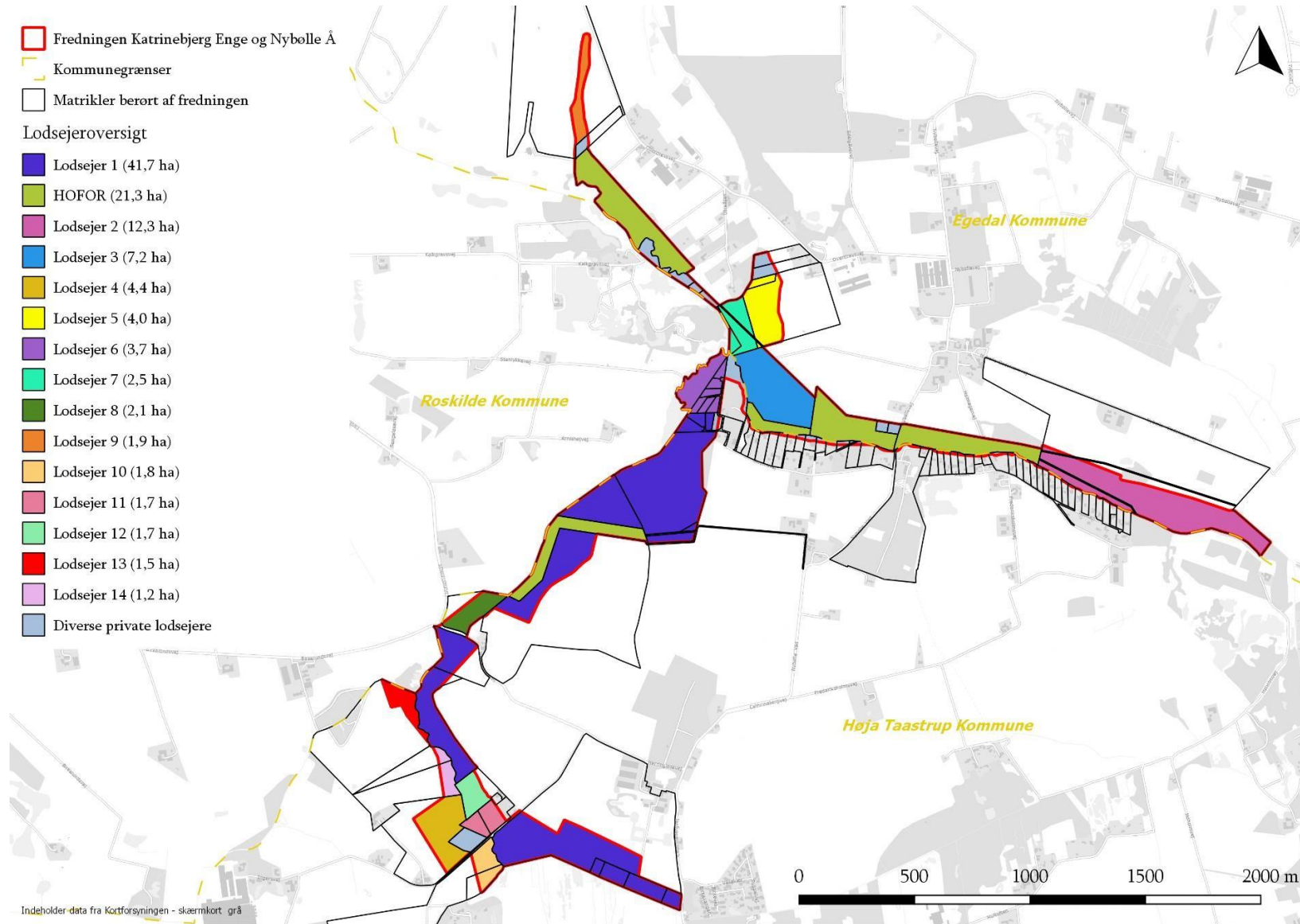
Kortbilag 1: Matrikelkort

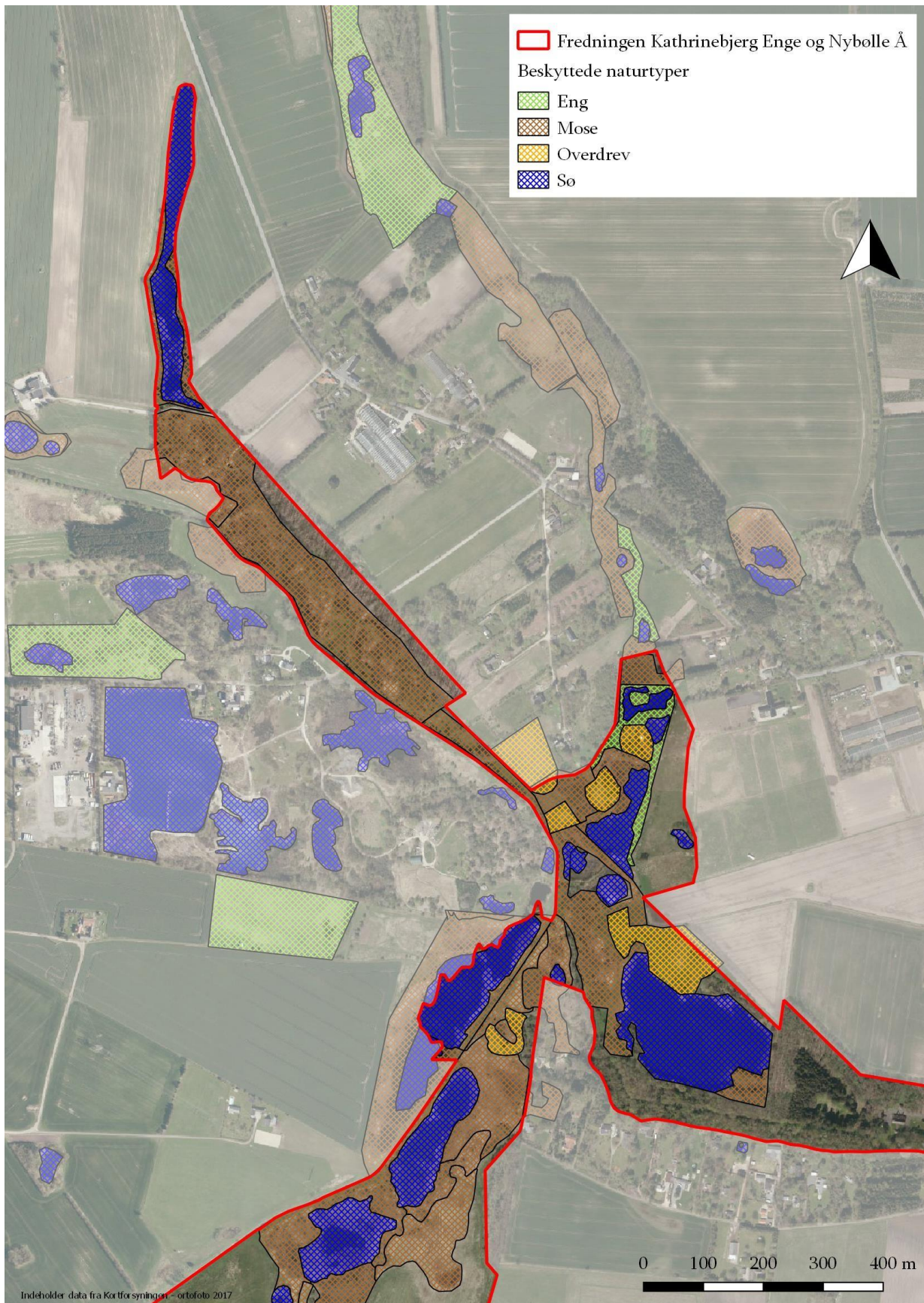
Kortbilag 2 - Lodsejeroversigt

Kortbilag 2: Lodsejeroversigt

Kortbilag 3 – Beskyttede naturtyper

Kortbilag 3: Beskyttede naturtyper

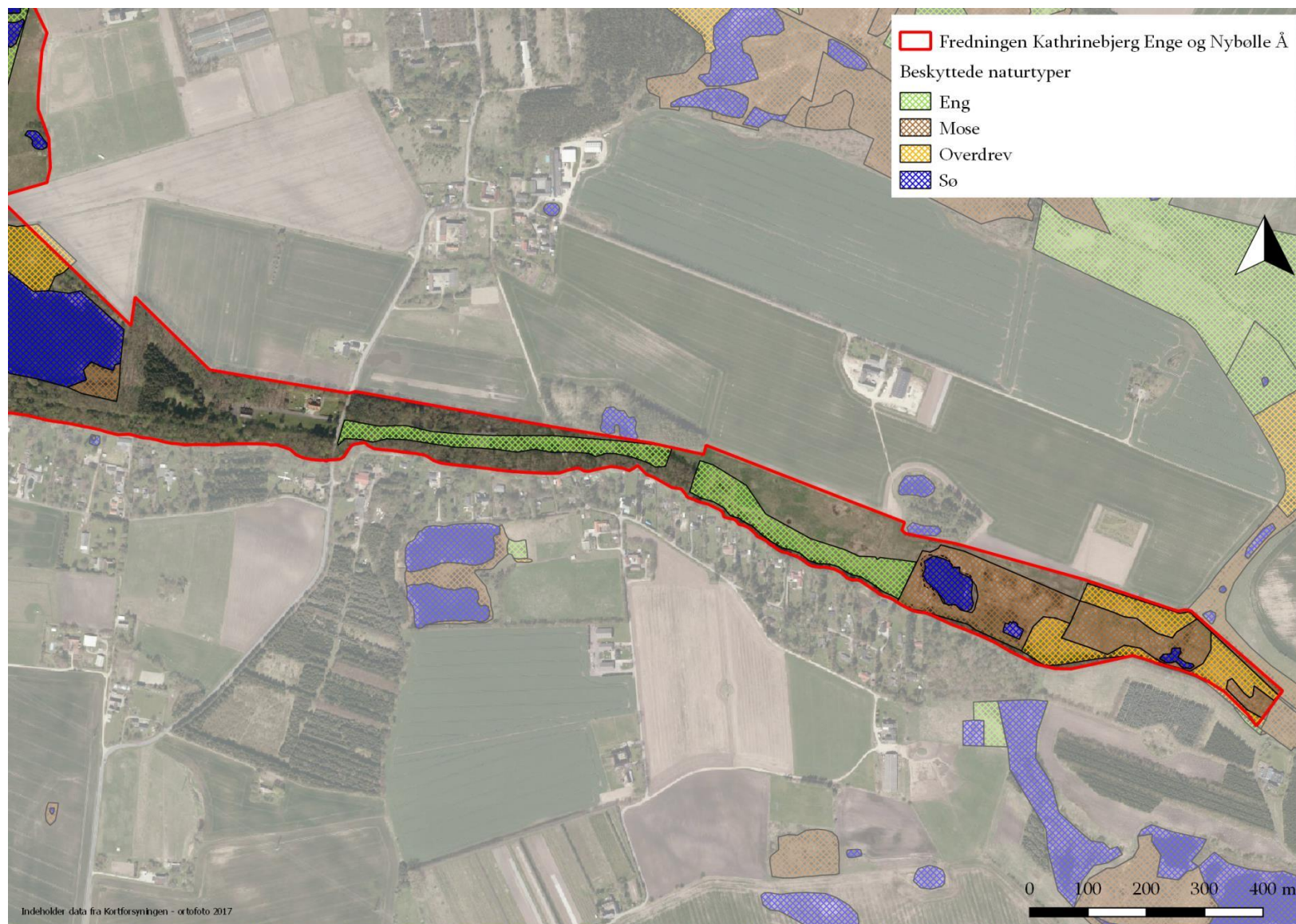

Kortbilag 3 – Beskyttede naturtyper

Kortbilag 3 – Beskyttede naturtyper

Kortbilag 4 – Kortlægning af terrestriske habitatnaturtyper

Kortbilag 4: Kortlægning af terrestriske habitatnaturtyper

